

Karadžić traži da bude oslobođen

Author: [Rachel Irwin](#)

Osumnjičeni je negirao da je Sarajevo bilo pod opsadom i rekao sudijama kako ga niko nije obavestio o ubijanjima u Srebrenici.

Piše: Rachel Irwin iz Haga (TU br. 746, 15. jun 2012.)

Zatraživši ove sedmice da bude oslobođen svih optužbi, ratni predsednik bosanskih Srba, Radovan Karadžić, rekao je kako tužioci nisu uspeli da dokažu nijednu od ukupno 11 tačaka optužnice protiv njega.

Tužilaštvo je svoj dokazni postupak protiv Karadžića okončalo u maju. Prema pravilima Haškog tribunala, ukoliko ne postoje dokazi koji opravdavaju osudu, sudije mogu osloboditi Karadžića jedne ili više optužbi.

Na saslušanju koje je održano 11. juna, Karadžić je sudu rekao kako za navode iz optužnice protiv njega ne postoje dokazi.

„Pre svega, želeo bih da odam priznanje našim učenim kolegama iz tužilaštva, jer su oni učinili ogroman napor kako bi ni iz čega načinili neku vrstu optužnice“, rekao je Karadžić, koji se pred sudom brani samostalno. „Nije postojala građa koja bi učinila da ova optužnica izgleda bolje.“

Sudsko veće će odluku o zahtevu za oslobađanje doneti 28. juna, rekao je sudu predsedavajući sudija O-Gon Kwon (O-Gon Kwon).

Tužioci tvrde da je Karadžić, koji je u periodu od 1992. do 1996. godine bio predsednik samoproglašenog entiteta bosanskih Srba pod nazivom Republika Srpska (RS), odgovoran – između ostalog – za zločine genocida, progona, istrebljenja, ubijanja i prisilnog raseljavanja i nezakonite napade na civile. Tereti se da je sudelovao u zajedničkom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bilo „trajno uklanjanje bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata sa teritorije na koju su pravo polagali bosanski Srbi“.

Takođe se tereti za planiranje i nadziranje opsade Sarajeva, koja je trajala 44 meseca, i u kojoj je poginulo skoro 12,000 ljudi; kao i za masakr koji je nad preko 7,000 bošnjačkih muškaraca i dečaka bio počinjen u julu 1995.

Karadžić je uhapšen jula 2008. u Beogradu, nakon što je 13 godina proveo u bekstvu. Iskazi svedoka na njegovom suđenju počeli su u aprilu 2010., dok bi dokazni postupak odbrane – prema najavama – trebalo da počne u oktobru 2012.

Prilikom svog ovosedmičnog obraćanja sudu, okrivljeni je rekao da tužilaštvo nije dokazalo da su njegove snage želele da sa osvojenih područja trajno uklone ne-Srbe.

„Tužilaštvo nije dokazalo glavninu ovih navoda – da smo želeli da ih trajno uklonimo“, rekao je Karadžić sudu.

Tamo gde su civili bili uklonjeni, to je bilo učinjeno da bi ih se zaštitilo od borbi – kazao je on.

„Tužilaštvo zna da je privremeno uklanjanje ugroženih civila bilo i željeno i neophodno. Ti civili su morali da budu sklonjeni iz ratnih zona“, rekao je on. „Kao i u drugim zemljama, ukoliko se desi prirodna katastrofa, ukoliko dođe do uragana na obali SAD-a, mora biti i evakuacije. Niko ne kaže da se oni neće vratiti.“

U periodu od aprila do septembra 1992., Karadžić i njegovo rukovodstvo su potpisali „pet ili šest sporazuma kojima je precizirano da će stanovništvo biti evakuisano . . . da će se to učiniti na zakonit, regularan način, uz pratnju policije. I naravno, pravo na povratak se podrazumevalo“, kazao je on.

Karadžić se zatim posvetio onoj tački optužnice u kojoj se pominju dela progona bosansko-muslimanskih i hrvatskih civila; a tu su i navodi o nasumičnim hapšenjima i pritvaranju, zlostavljanju, mučenju, silovanju, ubijanju, te rušenju kuća, kulturnih spomenika i svetinja.

Govoreći o ovoj tački, Karadžić je rekao kako tužilaštvo nije dokazalo da se „bilo šta desilo na našu inicijativu“.

Govoreći o optužbama koje se tiču pritvorskih logora u kojima su – kako se navodi u optužnici – civili bili mučeni, silovani i ubijani, Karadžić je rekao da tužilaštvo nije dokazalo „da su ljudi bili pritvarani zbog svoje etničke ili verske pripadnosti“.

Ti su logori, kazao je on, bili „istražni centri“, koji su osnovani da bi bile identifikovane „osobe koje se sumnjiče za učešće u oružanoj pobuni“.

Sve zločine koji su se dogodili počinili su pojedinci koji su „te stvari radili u vreme kada su njihovi nadređeni bili odsutni“, kazao je on.

Osvrćući se na logor Omarska u severozapadnoj Bosni, Karadžić je rekao da su muslimanski svedoci posvedočili da su „neke psihopate među stražarima maltretirale pritvorenike čim bi istražitelji otišli“.

O Omarskoj je bilo reči i na nekoliko drugih suđenja u Haškom tribunalu, pri čemu je potvrđeno da su tamošnji zarobljenici bili premlaćivani, mučeni, silovani i ubijani.

Okrivljeni se tereti za komandnu odgovornost, a tužilaštvo navodi da je on „znao ili imao razloga da zna“ za zločine koje su njegovi potčinjeni počinili na terenu, te da nije preduzeo neophodne ili razumne mere da spreči takve postupke ili kazni počinitelje.

Karadžić je ove sedmice rekao sudu kako on nije mogao znati šta se dešavalo na terenu.

„Apsurdna je optužba da ja nisam obavestio organe vlade o nedelima na terenu. Predsednik ne poseduje vlastite istražne službe . . . otkud predsednik može da zna šta se dešava na terenu?“, pitao je on.

„Moji otisci prstiju se ne nalaze ni na jednom nedelu. [Kada sam intervenisao,] bilo je to zarad humanosti i smanjenja patnji svih civila, nezavisno od njihove etničke pripadnosti.“

Karadžić je rekao i da su optužbe za istrebljenje i ubijanje, koje se iznose u optužnici – neosnovane.

„Tužilaštvo pokušava da prenebregne činjenicu da dokazi ne postoje“, rekao je on.

Isto, kako je kazao, važi i za tačke koje se tiču deportacije i nehumanog postupanja prema nesrpskom stanovništvu. Srbi su, dodao je on, bili uvučeni u rat protiv svoje volje.

„Srpskoj strani nije bio potreban rat. Srpska strana nije želela da vlada koju ne prihvata bude nametnuta na [bosanskoj] teritoriji. Bilo je apsolutno nepotrebno pribeći nasilju da bismo ostvarili [vlastite] ciljeve“, rekao je on. „Zapravo su Muslimani objavili rat Srbima.“

Raspravljajući o tačkama koje se odnose na teror i nezakonite napade na Sarajevo, kao i na navode po kojima su snage bosanskih Srba u sklopu svoje snajperske i artiljerijske kampanje namerno dejstvovala po civilima, Karadžić je konstatovao da „nije bilo opsade“.

„Da je postojala, bila bi legitimna; ali nije bilo opsade. Koji bismo motiv imali da terorizujemo Sarajevo?“, upitao je on.

Takođe je rekao da nijedan od snajperskih incidenata koji se navode u optužnici – nije dokazan.

A u vezi sa optužbama za Srebrenicu, Karadžić je rekao da je tužilaštvo bilo pod uticajem propagande „muslimanskih ekstremista“.

„Ne postoji ni najmanji dokaz o tome da sam ja uopšte bio obavešten o ubijanjima ili deportaciji“, kazao je on.

Štaviše, iskazi svedoka – po njegovim rečima – dokazuju da su sva ubistva koja su se zaista dogodila u Srebrenici bila „oportuna“ i „izazvana ličnim motivima, poput osвете“.

Kao Karadžićev pravni savetnik, Piter Robinson je sudu predočio tehničke podneske koji su se ticali optužbe za držanje pripadnika Ujedinjenih nacija kao talaca, kao i optužbe za genocid počinjen u sedam bosanskih opština (bez Srebrenice).

Da bi neko bio osuđen za genocid, mora se dokazati da je imao nameru da uništi – u potpunosti ili delimično – neku nacionalnu, etničku ili versku grupu.

Robinson je rekao da nijedno sudsko veće u Tribunalu nije presudilo da je genocida bilo izvan Srebrenice, čak i u slučajevima kojima su bili obuhvaćeni Karadžićevi bliski saradnici.

„Tužilaštvo nije iznelo ništa novo, što bi vas navelo da odstupite od [ove] nepobitne prakse. Jednostavno, ne postoje dokazi da je tokom 1992. u nekim opštinama u Bosni počinjen genocid“, rekao je on.

Odgovarajući na Karadžićeve argumente, tužilac Alan Tiger (Alan Tieger) je kazao kako postoje brojni dokazi o tome da je Karadžić nastojao da stvori „etnički čistu državu, ili barem onoliko etnički čistu koliko je to mogao“.

Tiger se pozvao na svedočenje ambasadora Sjedinjenih Država, Herberta Okuna, koji je u periodu od 1991. do 1997. bio specijalni savetnik i zamenik ličnog izaslanika generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, i koji je tokom rata bio prisutan na nekoliko sastanaka sa Karadžićem.

„Kao što je primetio ambasador Okun, nije bilo načina da razdvojite ljude – osim silom. Upravo su to snage

bosanskih Srba naumile da urade“, rekao je Tiger pred sudom.

Tiger je podsetio i na to da je još jedan svedok – zvaničnik UN-a Dejvid Harland (David Harland) – potvrdio da je Karadžić „otvoreno govorio o tome da je ratni cilj bilo razmeštanje stanovništva“.

Harland je u periodu od 1993. do 1995. bio zvaničnik za civilne poslove i politički savetnik komandanta Zaštitnih snaga Ujedinjenih nacija (UNPROFOR) u Bosni.

Tužilac je odbacio Karadžićevu tvrdnju da su civili bili evakuisani.

„Okrivljeni je nekako pokušao da uspostavi analogiju ili da tvrdi kako, ukoliko se na obali SAD-a dogodi uragan, mora da usledi i evakuacija; a pokušao je da sugeriše i to da je takva bila i priroda te evakuacije“, kazao je Tiger. „Ovim se otvaraju brojna pitanja – recimo: zbog čega je usledilo aktivno rušenje skoro svih svetinja na tim teritorijama? Nakon prirodne katastrofe se obično ne događa da se imena gradova i opština menjaju kako bi se sugerisala srpska prevlast.“

Niti bi, nastavio je on, iko očekivao da će nakon prirodne katastrofe uslediti nastojanja da se spreči povratak stanovništva kući – a dokazi pokazuju da se upravo to događalo u Bosni.

Tiger je rekao i da je veliki broj svedoka dao iskaze koji su se ticali opsade Sarajeva.

„Videli smo kako se nižu svedoci koji su bili u prilici da tokom više meseci posmatraju granatiranja i snajperska dejstva, i koji su zaključili da je tom kampanjom trebalo da se izvrši teror nad stanovništvom“, kazao je on.

Potom se Tiger usredsredio na pitanje Karadžićeve komandne odgovornosti tokom rata. Po njegovim rečima, okrivljeni je bio „vrhovni komandant“ vlade i vojske bosanskih Srba – što je činjenica koja jasno proističe iz izjava svedoka i transkripata skupštinskih zasedanja koja su održana za vreme rata.

„Dokazi pokazuju da je okrivljeni očitio imao potpunu kontrolu nad ovom kampanjom [u Sarajevu], pojačavajući i smanjujući teror prema vlastitim potrebama“, kazao je Tiger.

Tužilac se pozvao i na svedočenje generala ser Majkla Rouza (Michael Rose), koji je tokom 1994. komandovao snagama UN-a u Bosni. Tiger je podsetio sud na to da je general Rouz izjavio kako su Karadžić i komandant vojske bosanskih Srba, Ratko Mladić, „bili na vrhu piramide kontrole snaga bosanskih Srba“.

„Okrivljeni je pokušao da sugeriše kako nije postojao motiv za teror nad Sarajevom . . . [ali] dokazi su u ovom slučaju pružili snažan odgovor – teror nad tim gradom je bosanskim Srbima dao političku težinu koju u protivnom ne bi imali“, kazao je Tiger.

Vraćajući se na pitanje srebreničkog masakra, Tiger je rekao da je Karadžić „naredio operaciju“ zauzimanja dotičnog grada, odnosno strateški važne enklave, te da je to bio „vrhunac njegovih napora da očisti istočnu Bosnu“.

„[Karadžić] je bio obavешtavan o napretku te operacije na različite načine, pored ostalog i od strane generala Mladića lično“, kao i od strane policije, vojske i posredstvom bezbednosnih izveštaja, kazao je Tiger.

Tiger je rekao kako dokazi pokazuju da je Karadžić znao da su ljudi bili ubijani, kao i da je „prikrivao proterivanja i ubijanja, te da to nastavlja da radi sve do danas“.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga.

Location: Bosnia and Herzegovina

Focus: ICTY - Radovan Karadžić Trial

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/karadzic%20-%20tra%20-%20da-bude-oslobo%20en>